Пачатак і заканчэнне Другой сусветнай вайны

Польшча, 1945

Урок
90 хвілін

Дадатковы
матэрыял

Дзённікі /
Успаміны

Успаміны вядомых людзей з Польшчы пра вызваленне Варшавы ў студзені 1945 года

Генрык Ежы Хмялеўскі (дата нараджэння: 7 чэрвеня 1923 года), таксама вядомы пад псеўданімам Бацька Хмель (Papcio Chmiel), – польскі мастак коміксаў і журналіст. У гады Другой сусветнай вайны Хмялеўскі служыў у Арміі Краёвай і ўдзельнічаў у Варшаўскім паўстанні. Пасля вайны ён пачаў працаваць мастаком-графікам, а таксама публікаваў коміксы.

Вытрымка з успамінаў Генрыка Хмялеўскага (Бацькі Хмеля), "Я нарадзіўся на Барбакане" (Urodziłem się na Barbakanie), Варшава, 1999 г.

Кракаўскае прадмесце [адна з самых вядомых і найбольш прэстыжных вуліц польскай сталіцы Варшавы, акружаная гістарычнымі палацамі, цэрквамі і асабнякамі] выпаленае дашчэнту. Пустата. Замкавай плошчы больш не існуе, а замак ператварыўся ў руіны з выступаючым абломкам сцяны. Калона караля Жыгімонта распалася на часткі, і манумент ляжыць, заграznуўшы ў зямлі. Уся плошча пакрытая злучальнымі хадамі траншэй. На вуліцу Піўную патрапіць немагчыма. Я дабіраюся праз барыкаду да вуліцы Святаянскай і забіраюся на руіны сабора. Адтуль бачныя згарэлыя дамы на Рынкавай плошчы і разбураны мост Кербедза.

Барыкада з каменных пліт. Я перасякаю яе, каб дабрацца да Рынкавай плошчы. На Навамейскай вуліцы перад домам 11 – статуэтка Хрыста, якая выпала з нішы ў сцяне дома (статуэтка так і не вярнулася на ранейшае месца ў адноўлены дом; цяпер ніша пустуе, а статуэтка знаходзіцца ў падвале касцёла піяраў).

На скляпеннях барбакана, адкрытага для агляду ў 1938 г., – тое, што засталося ад дома па адрасе вуліца Навамейская, 20.

...Я паўзу на карачках над разваліамі нашай кватэры. Я пазнаю згарэлае акно і тое, што засталося ад кафлянай печы. Над маёй галавой – неба, а ў вачах маіх – слёзы... Дзе мой пісьмовы стол, дзе мае кнігі? Дзе скрынка з белай мышшу?
Праз руіны дома праглядаецца падвал. Я пазнаю часткі згарэлай дзіцячай калыскі; гэта была калыска маёй пляменніцы... Талеркі з кветкавымі ўзорамі, і ніводнай цэлай сярод іх; каструлі...
Гэта ўсё, што засталося ад цэлай кватэры.
У рове – магіла за магілай. Усюды магілы і крыжы. Мяне не пакідае адчуванне, што я знаходжуся на могілках. Я прымацоўваю да сцяны кавалак паперы: «Хмялеўскія жывыя; іх адрас – ...»

Фатаграфія: http://tytusromekiatomek.pl/files/barbakan04.jpg
Крыніца: https://en.wikipedia.org/wiki/Henryk_Chmielewski_(comics)

Ерэмі Пшыбора (дата нараджэння: 1915 года, Варшава, дата смерці: 4 сакавіка 2004 года) – польскі паэт, пісьменнік, акцёр і спявак.

Сюррэалістычнае вызваленне трупа горада і такі ж сюррэалістычны парад па яго пагосце былі парадам войскаў-пераможцаў, што маршыравалі паміж двума нямымі шэрагамі зданяў. Яны туліліся, нібы маўклівая аўдыторыя, на трыбунах з друзу і руін, якія высцілаюць шлях, па якім маршам прайшлі салдаты, пасланыя ў Варшаву.

402 словы